

Anna i Krzysztof
Kobusowie

.....

Podróżownik

.....

ŚWIĘTOKRZYSKIE

ŚWIĘTOKRZYSKIE

Zaznacz miejsca, które odwiedziliście.
Narysuj, czym tam dojechaliście.

Zakryj mapę i spróbuj powiedzieć z pamięci nazwy
miejscowości. Czy wiesz, gdzie ich szukać na mapie?

INFORMACJE O ŚWIĘTOKRZYSKIEM

Świętokrzyskie leży w centralno-wschodniej części Polski. Nazwa regionu pochodzi od relikwii Krzyża Świętego, które są przechowywane w klasztorze na Łysej Górze, w samym sercu **Gór Świętokrzyskich**.

Góry Pieprzowe leżą niedaleko Sandomierza. Nazywają się tak, ponieważ wyglądają, jakby były w nich ziarenka pieprzu.

Znaczną część regionu świętokrzyskiego stanowią tereny położone nad rzeką Nidą, zwane **Ponidziem**.

NAJ

{ większe, dłuższe, wyższe...

Najdłuższa rzeka - **Nida**
(151 km długości). Powstaje
z połączenia Białej Nidy z Czarną
Nidą. Jest lewym dopływem Wisły.

Największe miasto - **Kielce**
(mieszka tam prawie 200 tysięcy osób).

Jakoś mi trso

Najwyższy szczyt w Górach
Świętokrzyskich - **Łysica** (612 m n.p.m.).

Najwyższy **modrzew** w Polsce rośnie na
Górze Chełmowej w Górach Świętokrzyskich
i ma 40 metrów wysokości.

Najstarsze drzewo w regionie
i jedno z najstarszych w Polsce -
dąb Bartek w Zagnańsku
(ma ponad tysiąc lat).

W Bałtowie powstał pierwszy w Polsce **JuraPark**.
Zbudowano go, by pokazać, jak mogły wyglądać
dinozaury. Niedaleko Bałtowa odkryto tropy
dinozaurów: allozaura i stegozaura.

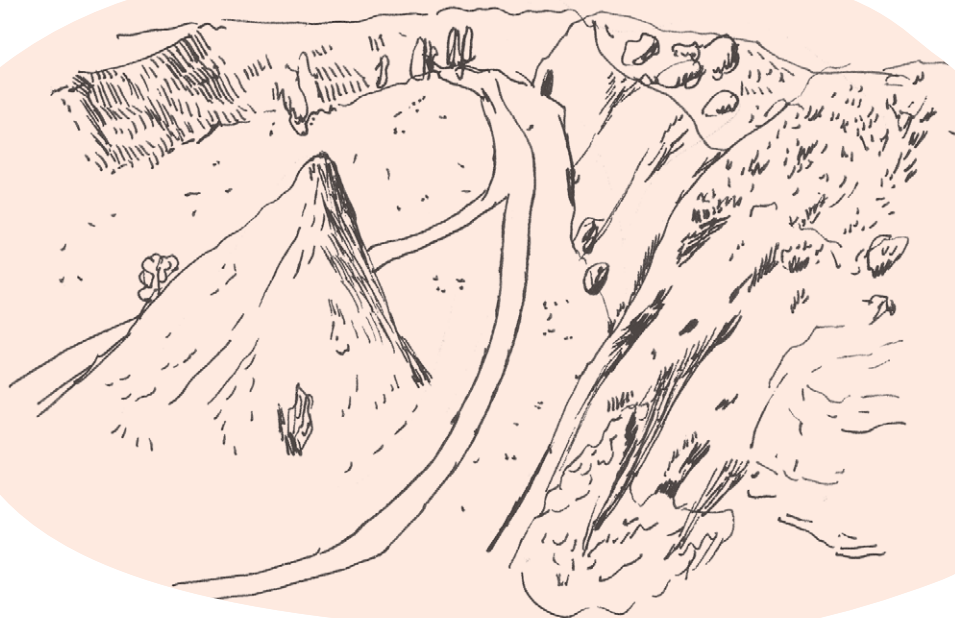

W kamieniołomie w Zachętniu koło Zagnańska
odnaleziono najstarsze na świecie **ślady tetrapoda** -
pierwszego czworonożnego zwierzęcia chodzącego
po lądzie. Tropy mają ponad 390 milionów lat!

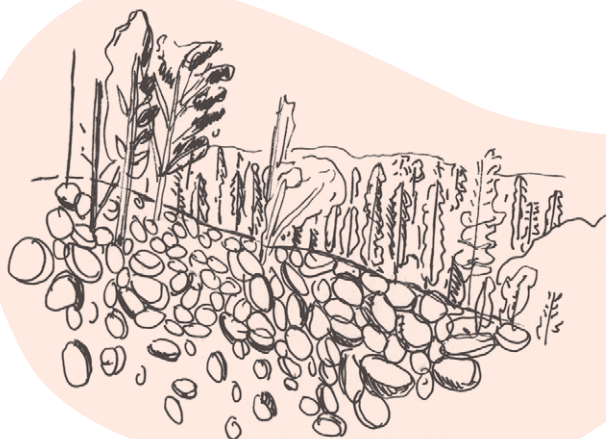

Jak powstały góry?

Góry Świętokrzyskie są jednymi z najstarszych gór w Polsce. Powstały na skutek zderzenia się ze sobą płyt tektonicznych. Obejmują kilkanaście pasm górskich, a najpopularniejsze z nich to Łysogóry ze szczytami: Łysicą i Łysą Górą. Można tam podziwiać gołoborze.

Szczyt góry to wierzchołek. Grupa szczytów leżących blisko siebie tworzy pasmo górskie.

Wysokość gór liczy się od poziomu powierzchni morza, dlatego przy cyfrach pojawia się skrót: n.p.m. (nad poziomem morza).

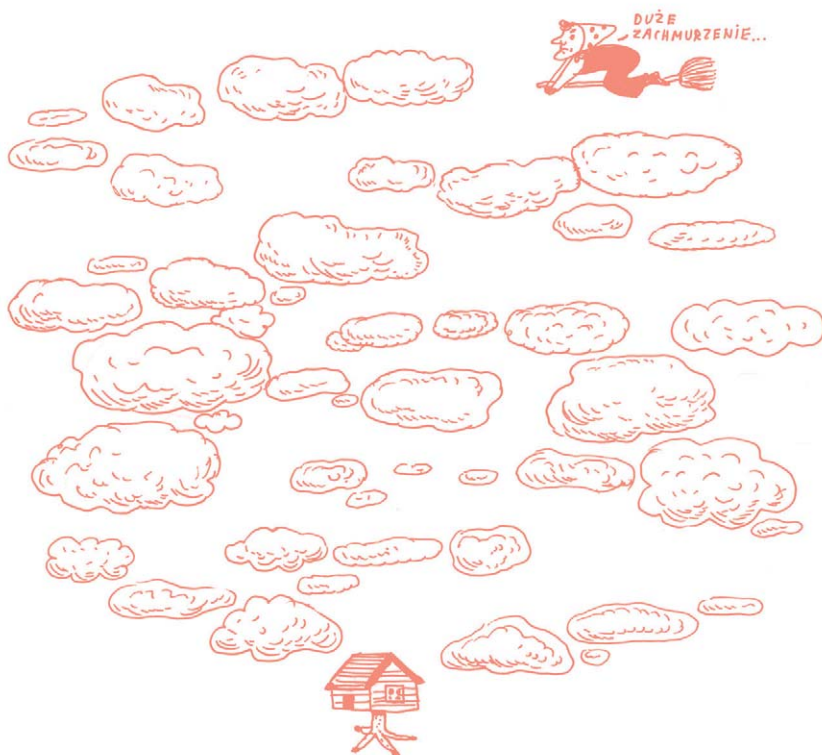
Jak wygląda Baba-Jaga?

Do dziś symbolem regionu świętokrzyskiego jest latająca na miotle czarownica. W dawnych czasach o kobietach, które zajmowały się leczeniem i ziołarstwem, mówiono czarownice. Były tajemnicze, ale zwykle przyjazne.

Świętokrzyskie Baby-Jagi noszą pasiaste peleryny wzorowane na tradycyjnych zapaskach. Wierzono, że przylatują na Łysą Górę na **sabat**, czyli zlot czarownic.

Pomóż Babie-Jadze przelecieć przez labirynt.

Pamiątki

Z podróży często przywozimy pamiątki, aby nam przypominały o miejscach, które odwiedziliśmy.

Popularną pamiątką są magnesy na lodówkę z wizerunkami charakterystycznych dla danego miejsca zabytków, ale też zwierząt czy roślin. Ze Świętokrzyskiego możesz przywieźć figurkę Baby-Jagi, breloczek lub pierścionek z ciekawym kamyczkiem albo figurkę dinozaura. Warto też wysłać pocztówkę z miejsca, które odwiedzasz!

Pamiątkami mogą być także rzeczy znalezione podczas spaceru, takie jak: listki, patyczki czy kamyczki.

Bałtów – diabeł czy dinozaur?

Niedaleko Bałtowa, na kamieniu odnaleziono odcisk stopy o trzech szponiastych palcach – nazwano więc ten kamień Czarcią Stopą. Według legendy to diabeł założył się z aniołem, że przeskoczy jednym susem dolinę rzeki Kamiennej. Odbił się tak mocno, że na kamieniu pozostał odcisk jego stopy. Dopiero niedawno naukowcy stwierdzili, że są to ślady dinozaura!

Dziś w Bałtowie znajduje się wielki park dinozaurów – JuraPark Bałtów, a po rzece Kamiennej można popływać tratwą lub kajakiem. Jeśli tu będziesz, nie zapomnij o pamiątkowej pieczętce!

miejsce na pieczętke

Odszyfruj wiadomość i wpisz w puste kratki właściwe litery.

	1	2	3	4	5	6
🌲	Y	Z	B	I	O	U
🌱	Ł	W	N	E	W	D
☘	O	R	I	A	T	A

🌱6

🌲4

🌱3

☘1

🌲2

☘4

🌲6

☘2

🌲1

🌱5

🌲3

☘6

🌱1

☘5

🌲5

🌱2

☘3

🌱4

Słynni pisarze

Pięćset lat temu w dworku w Nagłowicach żył **Mikołaj Rej**, nazywany ojcem literatury polskiej. On jako pierwszy Polak zaczął pisać książki w języku polskim, a nie po łacinie, jak inni pisarze.

✓ Użyj lusterka, by przeczytać najstynniejsze zdanie napisane przez Mikołaja Reja.

A niechaj narodowie wszy w języku naszym
iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają

Ponad sto pięćdziesiąt lat temu w Strawczynie niedaleko Kielc urodził się **Stefan Żeromski**. Opisywał m.in. piękno kieleckich krajobrazów i puszczy jodłowej. Na szlaku wiodącym na Łysicę znajduje się pomnik pisarza, a w Świętej Katarzynie, w kapliczce można do dziś zobaczyć jego podpis. W Ciekotach znajduje się Szklany Dom oraz zrekonstruowany dworek pisarza.

Henryk Sienkiewicz także był pisarzem związanym z Kielecczyną. Dostał wiele nagród, w tym Nagrodę Nobla w dziedzinie literatury. Polacy podarowali mu dworek w Oblęgorku w Świętokrzyskiem, gdzie dziś jest muzeum pisarza. Sienkiewicz napisał tam powieść „W pustyni i w puszczy”, która opowiada o przygodach Stasia i Nel w Afryce. W Kurozwękach, w 2016 roku zrobiono ogromny labirynt na polu kukurydzy na cześć właśnie tej książki.

✓ Zapisz tyle wyrazów, ile uda ci się ułożyć z podanego hasła.

ŚWIĘTOKRZYSKIE CZARUJE